

Ruh Sağlığı Yasa Tasarısı: Temel Sorunlar

ÖZET

Hazırlanmakta olan Ruh Sağlığı Yasa Tasarısının **temel ruh sağlığı anlayışı, meseleyi ele alışı ve yaklaşımı ile ilgili ciddi sorunlar vardır**

- Hazırlanan yasada açık ve net olarak **“psikolojik müdahale” tıbbi müdahale olarak tanımlanmaktadır. (Madde-3 “ff” bendi -Tıbbi Müdahale)**
Buradan da kalkarak **“iyileştirme hizmetlerinin” Sağlık bakanlığı tarafından ruhsatlandırılmış ve başlarında bir hekimin olduğu bir ekip tarafından verilebileceği** söylenmektedir. **(Madde-14 “1.”bendi-İyileşme Yönelimli Hizmetlerin Uygulanması)**
- **Kimler Psikoterapi Uygulayabilir? (Madde-3 “jj” bendi- Psikoterapötik Müdahale)**
  - Hazırlanan yasada Psikiyatristlerin psikoterapi hizmeti verebilecekleri net bir biçimde ifade ediliyor. Ancak **Psikiyatristlerin psikoterapi eğitimi verebilmeleri için nasıl bir eğitimden geçmeleri gerektiğinden** söz edilmiyor.
  - Psikiyatristlerin dışında Psikoterapi uygulayabilecek profesyonellerin yeterlilikleri sıralanıyor. Buna göre:
    - Yüksek Lisans
    - Müdahalelerle ilgili temel düzey eğitimleri ve süpervizyon almış,
    - **Klinik Ruh Sağlığı ortamlarında, denetim altında staj veya çalışma deneyimi edinmiş olması gerekiyor.**
    - Bu madde bu haliyle çıkacak olursa **ülkemizde psikoterapi uygulayacak profesyonel sayısı çok az olacaktır.** İleriki yıllar için bazı değişiklikler yaparak bir hedef olarak düşünülebilir. Maddede dile gelen ölçülere sahip olduğunu kanıtlayamayan ama çok uzun zamanlardan beri psikoterapiyle uğraşan profesyoneller mevcuttur. Yasanın ülkemizin ihtiyacını karşılayacak düzenlemeleri, yurt dışındaki uygulamalardan esinlenerek yapabilmesi mümkündür.
Bu düzenlemelerin oluşturulacak Akreditasyon Kurulu tarafından, tüm ruh sağlığı meslek örgütlerinin katılımıyla yapılması önerilmektedir.
- Yasada ruh sağlığı hizmetlerinin **kurumlarda ve birimlerde (Madde-13 Tedavi ve İyileşme Yönelimli Hizmetlerin Nitelięi “a” bendi)** hekimlerin yönettiği ekipler **(Madde-13 Tedavi ve İyileşme Yönelimli Hizmetlerin Nitelięi “a” ve “b” bendi)** tarafından verilebileceği söylenmektedir. Böylece Ruh Sağlığı Hizmeti veren profesyonellerin **serbest çalışmaları yasada düzenlenmemekte, varlığı yok sayılmaktadır.**
- Yasada bireyden ve toplumun genelinden sıklıkla söz edilmekte, ancak toplumun değerlerini, normlarını çocuklara aktaran ve **literatürde psikopatolojinin**

oluşmasında temel unsur olarak kabul edilen aile ve ilişkilerinden hiç ama hiç söz edilmemektedir.

Bu bağlamda Ruh Sağlığı Hizmetini oturtmuş ülkelerde (Amerika ve Avrupa) ve daha pek çok ülkede **Çift ve Aile Terapisi ve Aile Danışmanlığı** “ruh sağlığı hizmeti” olarak kabul edilmiş ve sigorta sistemi içinde yer almıştır. Oysa **yasa tasarısı bu meslekleri ruh sağlığı sistemi dışında, yani sigorta sistemi dışında bırakmaktadır. (Madde-3 “jj” bendi- Ruh Sağlığı Meslek Mensupları)**

- Yasa Tasarısı, ruh sağlığı ve iyileştirici hizmetlerin yalnızca **Sağlık Bakanlığı tarafından ruhsatlandırılan yerlerde verilmesini şart koşturmaktadır. (Madde-14 “1” bendi- İyileşme Yönelimli Hizmetlerin Uygulanması)**

Yasa tasarısı ruh sağlığı hizmeti veren profesyonellerin **akreditasyonunu**, yani mesleki **standartların ve yetkinliklerin** oluşturulmasıyla ilgili bir düzenleme içermemektedir. Yasada hizmetlerin çeşitliliğinin yönetmeliklerle sonra belirleneceği söylenmektedir. Yönetmeliklerin ruhsat yetkisini elinde bulunduran Sağlık Bakanlığı tarafından yayınlanacağı anlaşılmaktadır. Dünya uygulamalarında **akreditasyon meslek örgütlerinin işidir**. Yani, örneğin Psikologların standartlarını ve yetkinliklerini hekimler belirlemez. En uygun çözüm; Amerika ve Avrupa’da olduğu gibi mesleki **standartların ve yetkinliklerin** oluşturulmasını düzenleyen bir **Akreditasyon sistemi oluşturmaktır**.

- Ülkemizde ruh sağlığı hizmetinde açık çok büyüktür. Hazırlanan ruh sağlığı yasınının ruh sağlığı hizmetlerinin kalitesinin artırılmasını ve yaygınlaşmasını desteklemesi beklenirken tersine **hizmetin daralmasına yol açacak bir anlayışı içerdiği görülmektedir**.

Örneğin yasada hiçbir yerde, bu **açığın nasıl kapatılacağı ve kalitesinin nasıl geliştirileceği** ile ilgili bir cümle dahi yer almamaktadır.

Bir diğer örnek; yarım yüzyıl önce bireysel terapiye alternatif olarak gelişen ve psikoterapiye ciddi bir ivme kazandıran **Çift ve Aile Terapisi ve Aile Danışmanlığı yasada ruh sağlığı hizmeti olarak görülmemekte, dolayısı ile sigorta kapsamı dışında kalmaktadır. (Madde-3 “jj” bendi- Ruh Sağlığı Meslek Mensupları)**

Buna karşılık Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı Aile Danışmanlarına Aile Danışmanlığı Merkezleri açabilmelerine olanak sağlamaktadır. Bu hizmetler sigorta kapsamı dışında kalacaktır. Ancak yasada tüm giderin ASPB bütçesi tarafından karşılanacağı söylenmektedir.

Dikkat Edilecek Noktalar:

- Yasa tasarısının Ruh Sağlığı Mesleklerinin tamamını kapsamadığı görülüyor. Meslekleri belirlerken gerek uluslararası mesleki tanımlar gerek uygulanan akreditasyon sistemleri dikkate alınmamış.
- Bu yasanın hazırlanmasında en büyük pay ve sorumluluk meslek uzmanlarını bir araya getiren meslek örgütleri olduğu halde, yasanın çalışması ve ülkemizin önünün açılmasıyla ilgili olarak meslek örgütlerine hiç yer verilmemiş yer verilmemiş

- Yasa tasarısı hazırlanırken mevcut ve yürürlükteki yasalar dikkate alınmamış. Halbuki yasanın diğer yasaları dikkate alması ve uyumu vazgeçilmez bir zorunluluktur, göz ardı edilmiştir. Anayasa, MYK – Mesleki Yeterlilik Kanunu, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Yasası, Aile Bakanlığının kuruluş tebliği ve bağlı olduğu yasalar gibi.
- Yasanın dili, özellikle de tanımlar anlaşılır olmadığından birçok maddesinin yeniden anlaşılır bir şekilde yazılması gerekmektedir.
- Çift ve Aile Terapisi ve Aile Danışmanlığı uluslararası akredite olmuş, mevcut yasalara göre yıllardır eğitimi, uygulaması ve mesleki örgütü olan, gelişmekte olan yasal bir meslek olduğu halde **bu yasa tasarısında özellikle aile ve eğitim kavramlarından dahi kaçılarak yok sayılmış.**

Ek bilgi:

Meslekleri meslek yapan üç temel unsurun olduğu malumumuz.

- Mesleki Eğitim Belgesi (Diploma, Sertifika vb)
- Mesleğin Uygulama Standartları (EFTA ve IFTA akredite olmuş standartlar mevcut olup Türkiye'deki akreditasyonu için MYK 2013 yılında başvurusu yapıldı.
- Mesleki Örgüt (iki ayrı dernek faaliyetini sürdürüyor).